

در نظام حقوقی ایران، کارشناسی یکی از جمله مهمترین طرق اثباتی در دعوی محسوب می‌شود. تخصصی شدن امور و گسترش روزافزون علوم و تخصص‌های بشری، روز به روز بر اهمیت کارشناسی و کارشناسی در اثبات دعوی افزوده است؛ به گونه ای که امروزه در بسیاری دعوی، کارشناسی ازجمله راههای رسیدن قضات به حقیقت و اختتام دادرسی به شمار می رود. نظر به اهمیت این امر فرایند دادرسی، کارشناسی به صورت تخصصی و حرفه ای به عنوان شغل محسوب و به صورت مستمر آزمون تشخیص صلاحیت و صدور پروانه کارشناسی در نظام حقوقی ایران برگزار می‌شود. با توجه به جایگاه این مهم در امر دادرسی، آگاهی از چارچوب حقوقی و نظر کارشناسی و شیوه اعتراض به آن از موضوعات مهمی است که نمایندگان دستگاههای اجرایی باید از آنها مطلع بوده و در راستای احقاق حقوق سازمان و بیت المال مورد استفاده قرار دهند.

نظام حقوقی کارشناسی رسمی دادگستری

طرق ارجاع امر به کارشناس

- براساس ماده 207 قانون آیین دادرسی مدنی، دوراه برای ارجاع امر به کارشناس پیش بینی شده است:
 - ۱- ارجاع رأساً توسط دادگاه
 - ۲- ارجاع به درخواست هریک از طرفین دعوا.
- تعیین کارشناس از بین افراد واجد صلاحیت در رشته تخصصی مربوط، به عهده دادگاه بوده که در صورت تعدد آنها، با قید قرعه اقدام به تعیین کارشناس می کند لیکن طرفین دعوا می توانند با تراضی یکدیگر کارشناس مرضی طرفین برای ارجاع قرار کارشناسی معرفی کنند. لازم به ذکر است کارشناس مورد تراضی طرفین، ممکن است غیر از کارشناسان رسمی دادگستری باشد. البته هرگاه موضوع برای وزارتخانه ها، موسسات دولتی، شرکت های دولتی و نهاد های عمومی غیردولتی باشد، دستگاههای مزبور صرفاً از میان کارشناسان رسمی میتوانند کارشناس را انتخاب کنند.

نکته

۱. مسراج قضایی و ادارات دادگستری و ثبت اسناد و املاک، نمی توانند امر کارشناسی رسمی را به کارشناسانی که کارمند شاغل قضایی یا اداری دادگستری یا شاغل در سازمان ثبت اسناد و املاک هستند، ارجاع کنند؛ مگر اینکه کارشناس دیگری وجود نداشته باشد.

۲. کارشناسانی که مستخدم دولت یا مؤسسات دولتی و عمومی غیردولتی باشند، نمی توانند در دعوی و سایر امور مستلزم کارشناسی مربوط به دستگاه متبوع خود به عنوان کارشناس مداخله و اظهار نظر کنند؛ مگر اینکه در آن رشته کارشناس رسمی دیگری وجود نداشته یا کارشناس مزبور، مرضی الطرفین باشد یا طبق قواعد مربوط به آن دستگاه، وی ملزم به اظهار نظر باشد.

مفاد قرار کارشناسی

- در قرار کارشناسی صادره از دادگاه، موضوعی که باید نسبت به آن نظر داده شود و کارشناس مربوطه و نیز مدتی که باید کارشناس اظهار نظر کند، تعیین میگردد.

هزینه کارشناسی

- هرگاه کارشناسی به درخواست اصحاب دعوا باشد، دستمزد کارشناس توسط متقاضی پرداخت می شود و هرگاه کارشناسی با توجه به نظر دادگاه باشد، پرداخت دستمزد در مرحله بدوی به عهده خواهان و در مرحله تجدیدنظر خواهی بر عهده تجدیدنظر خواه است.

نکته

۱. میزان حق الزحمه کارشناس با توجه به کمیت و کیفیت کار وی، توسط دادگاه براساس تعرفه تصویبی توسط رییس قوه قضاییه مشخص می شود.

اعتراض به نظر کارشناسی

- پس از صدور نظر کارشناسی، کارشناس ملزم است در مدت معین، نظر خود را اعلام و این نظر به طرفین ابلاغ می گردد. هر یک از طرفین می توانند ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ، نسبت به نظر مزبور اعتراض نمایند.

اعتبار نظر کارشناسی

- نظر کارشناس ازجمله امارات در اثبات دعوا محسوب می شود و برای قاضی جنبه مشورتی دارد لذا در صورتی که قاضی، نظر اعلامی کارشناس را با اوضاع و احوال پرونده و موضوع مورد کارشناسی مطابق نداند، به آن ترتیب اثر نخواهد داد.

ورود خسارت توسط کارشناس

- هرگاه در نتیجه تخلف کارشناس، ضرری به اصحاب دعوا وارد شود، ایشان می توانند خسارت وارده را از کارشناس مطالبه کنند.

شرایط نظر کارشناس

- اظهار نظر کارشناسی باید مستدل و صریح باشد و کارشناس باید نکات و توضیحات لازم که برای تبیین نظریه ضروری است، در نظر خود منعکس نماید.

رسیدگی به تخلفات کارشناسان

- دادرسی انتظامی هر یک از کانون های کارشناسی در سطح کشور، مرجع تعقیب تخلفات انتظامی کارشناسان رسمی در حوزه آن کانون است. دادستان دادرسی انتظامی در هر کانون، از بین کارشناسان رسمی توسط مجمع عمومی آن کانون برای مدت چهار سال انتخاب می شود.

نکته

۱. اگر کارشناس رسمی با سوء نیت برخلاف واقع اظهار نظر نموده یا تمام مآوقع را ذکر نکند، جاعل در اسناد رسمی محسوب می گردد و مشمول مجازات های کفیری است.

۱. در فرض اینکه نظر دادرسی بر وقوع تخلف باشد، علیه کارشناس مربوطه کیفرخواست صادر می شود و رسیدگی به آن در صلاحیت دادگاه انتظامی کانون مربوطه خواهد بود.

۲. مرجع تجدیدنظر نسبت به آرای صادره از دادگاه مزبور، دادگاه تجدیدنظر کارشناسان رسمی است که در تهران مستقر می باشد.